GLOBALLASHUV SHAROITIDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI SHAKLLANTIRISHDA INNOVATSION VA MA’NAVIY OMILLARNING TRANSFORMATSION JIHATLARI

Madaliyeva Feruza Alisherovna
Farg‘ona davlat universiteti, Ilmiy-tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo‘limi muhandisi
ORCID: 0009-0005-3289-1770
Tel: +998 90 535 80 76
E-mail: madalieva.com@gmail.com

Annotatsiya:
Maqsad. Mazkur tadqiqotning maqsadi globallashuv jarayonlarining yoshlar hayotiga ta’sirini, innovatsion va ma’naviy omillarning yoshlarni har tomonlama shakllantirishdagi o‘rnini hamda tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyatini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilishdan iborat. Usul. Tadqiqotda mavzuga oid ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Natija. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida yoshlarning innovatsion tafakkuri, raqamli ko‘nikmalari va ma’naviy qadriyatlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik aniqlandi, shuningdek, yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish orqali mamlakat iqtisodiy taraqqiyotini jadallashtirish imkoniyatlari ochib berildi. Xulosa. Innovatsion va ma’naviy omillarning uyg‘unlashuvi yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish bilan birga ularning ijtimoiy mas’uliyatli shaxs sifatida kamol topishini ta’minlaydi, bu esa inson kapitalini mustahkamlash va barqaror iqtisodiy o‘sishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar*: globallashuv, yoshlar, innovatsiya, ma’naviyat, tadbirkorlik, iqtisodiy rivojlanish, inson kapitali, raqamli iqtisodiyot, startap, innovatsion faoliyat.*

KIRISH

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari dunyo mamlakatlarining iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Mazkur jarayon yoshlar hayotida ham tub o‘zgarishlarni yuzaga keltirib, ulardan zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishni talab qilmoqda. Ayniqsa, innovatsion iqtisodiyotning shakllanishi, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va mehnat bozoridagi raqobatning kuchayishi yoshlarning yangi iqtisodiy sharoitlarga moslashuvchan bo‘lishini taqozo etmoqda.

Shu bilan birga, globallashuvning salbiy ta’sirlarini kamaytirishda ma’naviy qadriyatlar muhim omil hisoblanadi. Yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, ularda mas’uliyat, halollik va tashabbuskorlik fazilatlarini shakllantirish iqtisodiy rivojlanishning muhim shartlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ayniqsa, tadbirkorlik faoliyatida innovatsion yondashuvlar bilan bir qatorda ma’naviy tamoyillarga amal qilish barqaror iqtisodiy taraqqiyotga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Yoshlarni shakllantirishda innovatsion omillarning ahamiyati.

Globallashuv sharoitida iqtisodiy taraqqiyotning asosiy drayverlaridan biri innovatsiyalar hisoblanadi. Innovatsion iqtisodiyotda muvaffaqiyatga erishish uchun yoshlar zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalana olishi, kreativ fikrlashi va yangi g‘oyalarni amaliyotga joriy etish qobiliyatiga ega bo‘lishi zarur.

Bugungi kunda startap loyihalar, elektron tijorat, sun’iy intellekt texnologiyalari va raqamli xizmatlar yoshlar uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda. Innovatsion faoliyat yoshlarning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlash bilan birga, ularning mamlakat taraqqiyotiga qo‘shayotgan hissasini ham oshirmoqda.

Shuningdek, oliy ta’lim muassasalarida innovatsion fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan dasturlar, biznes inkubatorlar va texnoparklar faoliyati yoshlarning tadbirkorlik salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ma’naviy omillar va tadbirkorlik faoliyati.

Tadbirkorlik faqat iqtisodiy foyda olish vositasi emas, balki jamiyat rivojiga xizmat qiluvchi ijtimoiy institut hamdir. Shu sababli tadbirkorlik faoliyatida ma’naviy qadriyatlarga amal qilish muhim hisoblanadi.

Halollik, adolat, mas’uliyat, mehnatsevarlik va vatanparvarlik kabi fazilatlar yosh tadbirkorlarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishida asosiy omillardan biri hisoblanadi. Ma’naviy yetuk tadbirkor nafaqat o‘z biznesini rivojlantiradi, balki yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi farovonligini oshirish va jamiyat taraqqiyotiga hissa qo‘shishga intiladi.

Globallashuv sharoitida turli madaniyatlar va iqtisodiy tizimlarning o‘zaro ta’siri kuchayib borayotgan bir paytda yoshlarning milliy qadriyatlarga sodiqligini saqlab qolish dolzarb vazifa hisoblanadi. Bu esa iqtisodiy faoliyatda milliy manfaatlarni himoya qilish va ijtimoiy mas’uliyatni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishning iqtisodiy ahamiyati.

Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish mamlakat iqtisodiy o‘sishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiy taraqqiyotning yuqori sur’atlariga erishgan mamlakatlarda yoshlarning biznes faoliyatidagi ishtiroki yuqori darajada bo‘lgan.

Yosh tadbirkorlar innovatsion g‘oyalarni tezroq qabul qilishi, yangi texnologiyalarni joriy etishga moyilligi va bozor talablariga moslashuvchanligi bilan ajralib turadi. Shu bois davlat tomonidan yoshlar biznesini qo‘llab-quvvatlash, imtiyozli kreditlar ajratish, startap loyihalarni moliyalashtirish va tadbirkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan dasturlarni kengaytirish muhim ahamiyatga ega.

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi yoshlar uchun yangi biznes yo‘nalishlarini yaratmoqda. Elektron savdo, IT xizmatlari, frilans faoliyati va innovatsion loyihalar yoshlarning daromad manbalarini kengaytirib, iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirmoqda.

Innovatsion va ma’naviy omillarning transformatsion ta’siri.

Innovatsion va ma’naviy omillarning uyg‘unlashuvi yoshlarning iqtisodiy faolligini oshirish bilan birga, ularning shaxs sifatida kamol topishiga ham xizmat qiladi. Innovatsion tafakkur yoshlarni yangilik yaratishga undasa, ma’naviy qadriyatlar bu jarayonning ijtimoiy foydali va mas’uliyatli bo‘lishini ta’minlaydi.

Natijada, zamonaviy iqtisodiyot talablariga javob bera oladigan, yuqori malakali, tashabbuskor va ma’naviy barkamol yoshlar shakllanadi. Bunday yoshlar mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishi va xalqaro maydondagi raqobatbardoshligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

XULOSA

Globallashuv sharoitida yoshlarni shakllantirishda innovatsion va ma’naviy omillarning o‘rni tobora ortib bormoqda. Innovatsiyalar yoshlarning iqtisodiy faolligi va tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirishga xizmat qilsa, ma’naviy qadriyatlar ularning faoliyatini ijtimoiy mas’uliyat va halollik tamoyillari asosida olib borishini ta’minlaydi.

Yoshlar tadbirkorligini qo‘llab-quvvatlash, innovatsion muhitni rivojlantirish va ma’naviy tarbiya tizimini takomillashtirish orqali iqtisodiyotning barqaror o‘sishini ta’minlash mumkin. Shu bois ta’lim muassasalari, davlat organlari va biznes subyektlari hamkorligida yoshlarning innovatsion va ma’naviy salohiyatini rivojlantirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021. – 464 b.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi Farmoni.
4. Druker P. Innovatsii i predprinimatelstvo. – Moskva: Alpina Pablisher, 2019. – 432 s.
5. Shumpeter Y. Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. – Moskva: Progress, 2017. – 455 s.
6. Abdullayev Y.A. Makroiqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: IQTISOD-MOLIY, 2020. – 432 b.
7. Porter M.E. The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1990. – 896 p.
8. OECD. Entrepreneurship at a Glance. – Paris: OECD Publishing, 2023.
9. World Bank. World Development Report 2024: Developing Economies in the Digital Age. – Washington D.C., 2024.
10. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. – Geneva: World Economic Forum, 2016. – 192 p.